

Π.3.1.4 Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων
ανά γνωστικό αντικείμενο με εφαρμογή των αρχών σχεδίασης

Παραδειγματικό σενάριο στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας

«Θέατρο Σκιών – Καραγκιόζης»

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΥΜΠΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2011

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.1.4 *Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων ανά γνωστικό αντικείμενο με εφαρμογή των αρχών σχεδίασης*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Περιεχόμενα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	4
ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	4
ΣΤΟΧΟΙ-ΣΚΕΠΤΙΚΟ	4
ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	7
Α΄ Δραστηριότητα	7
Β΄ Δραστηριότητα	11
Γ΄ Δραστηριότητα	14
Φύλλα Εργασίας	17
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	19

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος

Θέατρο Σκιών – Καραγκιόζης

Δημιουργός

Ευαγγελία Τύμπα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Διδακτική ενότητα

«Μια παράσταση στην πλατεία» (3^η Ενότητα, ΒΜ, σσ. 46-60 και ΤΕ, σσ. 38-55)

Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Χρονική διάρκεια

Θα απαιτηθούν 4-5 διδακτικές ώρες με διακοπές.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η παρούσα δραστηριότητα/σενάριο μελετά το Θέατρο Σκιών και ασχολείται με το στήσιμο μιας παράστασης Καραγκιόζη από τα ίδια τα παιδιά. Αντλεί το θέμα της από τα κείμενα και τις ασκήσεις της τρίτης ενότητας του σχολικού βιβλίου, την οποία προεκτείνει και εμπλουτίζει. Μέσα από τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες για το ανέβασμα της παράστασης, δηλαδή μέσα από διδακτικές πρακτικές άτυπου γραμματισμού με τη μορφή παιχνιδιού, καλλιεργούν αβίαστα τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο.

Γ. ΣΤΟΧΟΙ-ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Ο Καραγκιόζης είναι ιδιαίτερα αγαπητό θέαμα για τα μικρά παιδιά. Αρκετά μάλιστα, όχι μόνο βλέπουν συχνά παραστάσεις Θεάτρου Σκιών, αλλά παίζουν τα ίδια Καραγκιόζη και κατασκευάζουν μόνα τους φιγούρες. Την αγάπη αυτή των παιδιών

για τον Καραγκιόζη αξιοποιεί η παρούσα δραστηριότητα/σενάριο στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος. Μέσα από το ελκυστικό παίξιμο με τις φιγούρες τα παιδιά διαβάζουν και γράφουν κείμενα, δημιουργούν διάλογους, εξοικειώνονται με τα αστεία και τις συμβάσεις του θεατρικού λόγου. Μέσα από την οργάνωση και το στήσιμο της παράστασης γράφουν πάλι κείμενα, ανακοίνωση, αφίσα, πρόγραμμα, διαβάζουν και γράφουν συνταγές, οδηγίες διατροφής κ.ά. Με τη μελέτη της δομής και των σταθερών στοιχείων των έργων, τον χαρακτήρα των προσώπων, τις μουσικές του εμβαθύνουν στη μελέτη ενός κειμένου/θεάματος του λαϊκού πολιτισμού. Ουσιαστικά, μέσα από αυτές τις δραστηριότητες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ασχολούνται με τη γλώσσα, διαβάζουν, γράφουν και παρουσιάζουν. Κι όλο αυτό γίνεται ενώ τα παιδιά παίζουν. Προσοχή χρειάζεται μόνο κατά την εφαρμογή της δραστηριότητας αυτής να μη λειτουργήσει μόνο ως «μάθημα», δηλαδή να μη μείνει μόνο στο επίπεδο της συμπλήρωσης ασκήσεων και χαθεί η αυθόρμητη αγάπη των παιδιών για το θέαμα.

Γνώσεις για τον κόσμο και στάσεις, αξίες, πεποιθήσεις

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- να γνωρίσουν/εξοικειωθούν με το συγκεκριμένο είδος τέχνης του λαϊκού πολιτισμού (Θέατρο Σκιών)·
- να γνωρίσουν την ιστορία του Θεάτρου Σκιών·
- να γνωρίσουν σημαντικούς Καραγκιοζοπαίχτες (π.χ. Σπαθάρης)·
- να γνωρίσουν τη δομή των έργων του Καραγκιόζη·
- να γνωρίσουν παραδοσιακά/λαϊκά τραγούδια και χορούς της Ελλάδας·
- να γνωρίσουν τις φιγούρες/τα πρόσωπα του Θεάτρου Σκιών·
- να μάθουν να κατασκευάζουν φιγούρες·
- να μάθουν να παίζουν Καραγκιόζη και να οργανώνουν μια παράσταση·
- να γνωρίσουν την πυραμίδα της διατροφής·
- να καλλιεργήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες·
- να μάθουν την αξία της ισορροπημένης διαίτας·

- να ευαισθητοποιηθούν για το πρόβλημα του υποσιτισμού.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- να ασκήσουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο·
- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο·
- να γνωρίσουν τις συμβάσεις του θεατρικού κειμένου (γραπτού και προφορικού)·
- να ασκηθούν στη δημιουργία προφορικών θεατρικών διαλόγων (με τα πρόσωπα του Θεάτρου Σκιών)·
- να παραγάγουν ποικίλα κειμενικά είδη (διάλογος, περιγραφή, αφίσα, πρόσκληση, συνταγή, ερωτηματολόγιο κ.ά.)·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση των ονομάτων·
- να χρησιμοποιήσουν επίθετα/αντίθετα για να περιγράψουν τα πρόσωπα του Θεάτρου Σκιών·
- να μάθουν τη γραφή των ουσιαστικών και των επιθέτων.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- να μάθουν να γράφουν κείμενο στον κειμενογράφο·
- να μάθουν να δημιουργούν αρχείο και να αποθηκεύουν την εργασία τους·
- να μάθουν να αντιγράφουν και να κάνουν επικόλληση κειμένου·
- να μάθουν να αντιγράφουν και να κάνουν επικόλληση εικόνας·
- να μάθουν να αντιγράφουν κείμενο/εικόνα από το διαδίκτυο·
- να μάθουν να γράφουν και να στέλνουν μήνυμα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο·
- να μάθουν τα βασικά της πλοήγησης στο διαδίκτυο·
- να μάθουν τον τρόπο αναζήτησης σε ηλεκτρονικό λεξικό·
- να μάθουν να εκτυπώνουν κείμενο·
- να μάθουν να δημιουργούν πολυτροπικό κείμενο·

- να εξοικειωθούν με τη δημιουργία προγράμματος παρουσίασης.

Δ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Α' Δραστηριότητα

(Ενότητα: «Μια παράσταση στην πλατεία», 3^η Ενότητα, ΒΜ, σσ. 46-60 και ΤΕ σσ. 38-55)

1η-4η διδακτική ώρα

Με αφορμή το θέμα του μαθήματος συζητάμε με τα παιδιά για το Θέατρο Σκιών και τον Καραγκιόζη. Στην Α΄ Δημοτικού, συνήθως, τα περισσότερα παιδιά έχουν δει κάποια παράσταση Καραγκιόζη ζωντανά ή σε dvd και γνωρίζουν τους βασικούς ήρωες. Σπάνια όμως μπορούν να πουν τι ακριβώς είναι το Θέατρο Σκιών και να εξηγήσουν τον ρόλο του καραγκιοζοπαίχτη. Η τάξη αποφασίζει να μάθει περισσότερα για αυτό το είδος θεάτρου.

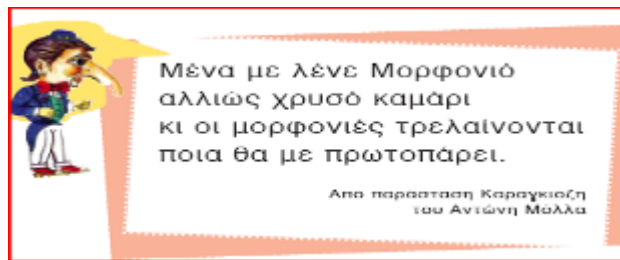
- Αρχικά παρακολουθούν ολόκληρη παράσταση ή αποσπάσματα από χαρακτηριστικές παραστάσεις από την ιστοσελίδα της Ντορίνας Παπαλιού <http://www.greekshadows.gr/>. Υπάρχουν πάρα πολλά βίντεο στο διαδίκτυο και ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει κάποια, ανάλογα με τις επιθυμίες των παιδιών της τάξης του. Από τα καλύτερα έργα για μικρά παιδιά είναι οι κωμωδίες: «Ο Καραγκιόζης γιατρός», «Το πιθάρι», η «Κούνια», «Ο Μεγαλέξανδρος και το καταραμένο φίδι». Κατά τη διάρκεια της προβολής συζητούμε με τα παιδιά για τα σταθερά στοιχεία που πάντοτε παρουσιάζονται στα κωμικά έργα. Για παράδειγμα, στην εισαγωγή έχουμε πάντοτε τον χορό του Καραγκιόζη με τα Κολλητήρια, τον διάλογο με αστεία που γίνεται μεταξύ τους και τέλος την ανακοίνωση του έργου που θα παρακολουθήσουν οι θεατές. Η δράση ξεκινά όταν κάποιος τούρκος αξιωματούχος ζητά από τον Χατζηαβάτη μια εκδούλευση κι αυτός απευθύνεται στον

Καραγκιόζη, ο οποίος, όπως πάντα, αναλαμβάνει να κάνει κάτι που δεν γνωρίζει (π.χ. παριστάνει τον φούρναρη, τον γιατρό) κ.ο.κ. Βοηθάμε λοιπόν τα παιδιά να αντιληφθούν τα σταθερά στοιχεία της δομής του συγκεκριμένου θεάτρου και τα καλούμε να τα αναγνωρίσουν στις παραστάσεις που βλέπουν.

- Μαθαίνουμε περισσότερα για την ιστορία του Θεάτρου Σκιών. Στη μηχανή αναζήτησης μαζί με τα παιδιά πληκτρολογούμε «θέατρο σκιών» και επιλέγουμε τη σελίδα <http://www.theaterinfo.gr/abouttheatre/shadestheater/index.html>, επειδή παρουσιάζεται μικρό σχετικά κείμενο και δίνονται κατανοητές πληροφορίες για την ηλικία αυτή. Το κείμενο διαβάζεται από τον εκπαιδευτικό (μόνο όσα σημεία θεωρεί απαραίτητα) και δίνονται παράλληλα εξηγήσεις. Ο εκπαιδευτικός κατά την ανάγνωση/αφήγηση δείχνει στα παιδιά χαρακτηριστικές φιγούρες του Θεάτρου Σκιών από άλλες χώρες από την εκπαιδευτική σελίδα <http://www.greekshadows.com/gr/>. Τα παιδιά έπειτα από την παρουσίαση ασχολούνται με τα εξής:

- Συγκρίνουν και παρουσιάζουν προφορικά ομοιότητες και διαφορές του Θεάτρου Σκιών με άλλα είδη θεάτρου που ενδεχομένως γνωρίζουν (θέατρο, κουκλοθέατρο, μαριονέτες κά). Ο εκπαιδευτικός ή τα παιδιά που γνωρίζουν εξηγούν (αν υπάρχει ήδη στημένος μπερντές, επίσης δείχνουν) τον ρόλο που παίζει η σκιά στη δημιουργία του Θεάτρου Σκιών.

- Παρουσιάζουν τη χαρακτηριστικότερη φιγούρα του Θεάτρου Σκιών, τον Καραγκιόζη. Στον κειμενογράφο οι ομάδες γράφουν επίθετα για να τον χαρακτηρίσουν. Από τις παραπάνω ιστοσελίδες ο εκπαιδευτικός δείχνει πώς μπορούν να κάνουν στο αρχείο τους αντιγραφή της φιγούρας του Καραγκιόζη και να αποθηκεύσουν τη δουλειά τους. Οι ομάδες παρουσιάζουν (με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού) στην ολομέλεια όσα έγραψαν και συμπληρώνουν επίθετα που ενδεχομένως δεν βρήκαν. Η ολοκληρωμένη λίστα με τις λέξεις/τα επίθετα εκτυπώνεται από μια ομάδα και μπορεί να δοθεί για εργασία στο σπίτι, για να κάνουν το ίδιο για κάποια άλλη φιγούρα.

- Οι ομάδες μελετούν και παρουσιάζουν τις άλλες φιγούρες του Θεάτρου Σκιών και τη σχέση που έχουν με τον πρωταγωνιστή, τον Καραγκιόζη. Οι ομάδες αντιγράφουν τις φιγούρες από το διαδίκτυο και γράφουν δίπλα από την κάθε μία το όνομά της και λίγα λόγια για αυτήν. Γράφουν επίσης επίθετα που της ταιριάζουν.
- Μπορούν να γράψουν και να παρουσιάσουν μια χαρακτηριστική ατάκα ή έναν χαρακτηριστικό διάλογο της φιγούρας με κάποιο άλλο πρόσωπο ή με τον Καραγκιόζη. Στην περίπτωση που δεν γνωρίζουν μια τέτοια ατάκα ή έναν τέτοιο διάλογο, γράφουν έναν δικό τους.
- Μελετούν το νόημα φράσεων που περιέχουν τη λέξη *Καραγκιόζης*. Για παράδειγμα φράσεις, όπως: «η παράγκα του Καραγκιόζη», «ο γάμος του Καραγκιόζη», «ντύνεται σαν Καραγκιόζης», ζωγραφίζει καραγκιοζάκια κ.ο.κ. Τα παιδιά ψάχνουν τη λέξη *Καραγκιόζης* στο έντυπο λεξικό τους και στο *Ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη]) στην Ηλεκτρονική Πύλη του ΚΕΓ. Εκεί θα βρουν και την εξήγηση για τις παραπάνω εκφράσεις. Ο εκπαιδευτικός δείχνει στα παιδιά πώς να ανοίξουν ένα αρχείο και πώς από το *Ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* να αντιγράψουν τις φράσεις και δίπλα την εξήγηση. Αποθηκεύουν το αρχείο με το όνομα της ομάδας τους και παρουσιάζουν τη δουλειά τους στην ολομέλεια. Ακολουθεί συζήτηση σχετικά με τον αρνητικό συμβολισμό που έχει πάρει η λέξη στην καθημερινότητα και για ποιο λόγο συμβαίνει αυτό.
- Μπορούν να παίξουν στον μπερντέ αστείο δρώμενο ανάμεσα στον Καραγκιόζη και το Κολλητήρι, με σχετικό θέμα.

- Από το ανθολόγιο, σσ.132-133, διαβάζουν αρκετές φορές το απόσπασμα από το έργο «Ο Μέγας Αλέξανδρος και το καταραμένο φίδι». Δραματοποιούν τον διάλογο του Καραγκιόζη με τον Χατζηαβάτη και παίζουν με τις φιγούρες, αν υπάρχουν ήδη στην τάξη, το απόσπασμα στον μπερντέ. Μπορούν να διαβάσουν ολόκληρο το κείμενο του έργου στη σελίδα του ΣΝΕ http://www.snhell.gr/anthology/content.asp?id=203&author_id=49. Μπορούν να δουν το έργο και να μάθουν περισσότερα για τον Σπαθάρη στην ιστοσελίδα του Σπαθάρειου Μουσείου <http://www.karagiozismuseum.gr>. Καλό είναι όμως να μην ταυτίσουν τα παιδιά τη φιγούρα και τη φωνή του Καραγκιόζη μόνο με τη «Σπαθάρεια» εκδοχή του. Μπορούμε να δείξουμε αποσπάσματα του συγκεκριμένου έργου από παραστάσεις και άλλων καραγκιοζοπαιχτών, π.χ. του Γιάννη Νταγιάκου <http://www.greekshadows.gr/>.

Β' Δραστηριότητα

(Ενότητα: «Μια παράσταση στην πλατεία», 3^η Ενότητα, ΒΜ, σσ. 46-60 και ΤΕ σσ. 38-55)

6η-10η διδακτική ώρα

(Τα παιδιά αποφασίζουν να ανεβάσουν μια παράσταση Καραγκιόζη.

- Η τάξη αναλαμβάνει να γράψει μία επιστολή προς τους γονείς και τη διεύθυνση του σχολείου, ώστε να χρηματοδοτήσουν την αγορά των υλικών για την κατασκευή του μπερντέ, των φιγούρων κ.λπ. Η σύνταξη της επιστολής, το περιεχόμενο, οι προσφωνήσεις, το ύφος κ.λπ. συζητιέται πρώτα στην ολομέλεια και μετά οι ομάδες αναλαμβάνουν τη γραφή της στον κειμενογράφο. Αφού οι ομάδες παρουσιάσουν τη δουλειά τους και γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις, κάποια ομάδα αναλαμβάνει την εκτύπωση της επιστολής (με καθοδήγηση του εκπαιδευτικού) και τη διανομή της στα παιδιά και τη διεύθυνση του σχολείου.

- Επιλέγουν φιγούρες. Στη μηχανή αναζήτησης τα παιδιά πληκτρολογούν τη λέξη *Καραγκιόζης* και από τη σελίδα της *Καραγκιόζης – Βικιπαίδεια* επιλέγουν τους εξωτερικούς συνδέσμους. Από την ιστοσελίδα του καραγκιοζοπαίχτη Τάσου Ανδριώτη μελετούν την ιστορία της φιγούρας <http://www.karagiozis.tk/> και από τις ιστοσελίδες των καραγκιοζοπαικτών, Γιώργου Ηπειρώτη <http://karagkiozisd.blogspot.com/> και Ευγένιου Σπαθάρη: <http://www.karagiozismuseum.gr/> βλέπουν φιγούρες και συζητούμε για το τι δηλώνουν τα ρούχα, τα χρώματα και το μέγεθος της κάθε φιγούρας. Από κοινού όλα τα παιδιά της τάξης αποφασίζουν τι είδους φιγούρες θα φτιάξουν και ποιες φιγούρες θα εκτυπώσουν. Κάποια ομάδα αναλαμβάνει να εκτυπώσει ένα έγχρωμο αντίτυπο των φιγούρων. Αυτές θα αποτελέσουν το πρότυπο για να φτιάξουν τις δικές τους.¹ Ενισχύουμε τις προσπάθειες όσων παιδιών δεν θέλουν να αντιγράψουν τις φιγούρες, αλλά προσπαθούν να κάνουν δικές τους πρωτότυπες.

- Κατασκευάζουν τα σκηνικά, την παράγκα και το σεράι. Η έντονη αντίθεση των δύο αυτών «σπιτιών» εκφράζει ουσιαστικά και την αντίθεση των δύο κόσμων. Τα παιδιά γράφουν αντίθετες λέξεις που να ταιριάζουν για τα δύο σπίτια και περιγράφουν αυτή την αντίθεση. Μπορούν να παρουσιάσουν και άλλα ζευγάρια του θεάτρου σκιών με τον τρόπο αυτό, π.χ. τον μπαρμπα-Γιώργο και τον Βεληγκέκα.

- Τα παιδιά εξασκούνται στην κίνηση και τη φωνή, παίζοντας ανά δυάδες πίσω από τον μπερντέ. Αφήνουμε τα παιδιά ελεύθερα να αυτοσχεδιάσουν και δεν επιβάλλουμε από την αρχή ρόλους ούτε ζητάμε την αποστήθιση του κειμένου. Τα βοηθάμε να κατανοήσουν κυρίως τον χαρακτήρα της φιγούρας που παίζουν και τα αφήνουμε ελεύθερα να φτιάξουν διαλόγους. Βοηθάμε όσα παιδιά διστάζουν και ντρέπονται. Προσοχή χρειάζεται, αν διαπιστώσουμε ότι τα παιδιά χτυπούν τις

¹ Πάνω από τη φιγούρα τοποθετούν ένα κομμάτι λεπτό διαφανές πλαστικό και σχεδιάζουν το περίγραμμα. Στη συνέχεια βάφουν με τους μαρκαδόρους τα ρούχα και την κόβουν προσεκτικά. Η ζωγραφική και το κόψιμο της πλαστικής φιγούρας είναι δεξιότητες που τα παιδιά της ηλικίας αυτής κατέχουν. Βοήθεια χρειάζεται από τον εκπαιδευτικό στην συναρμολόγηση της φιγούρας με ειδικά διπλόκαρφα και το βίδωμα της σούστας/ξυλάκι. Καλό είναι να έχει μελετήσει από πριν κάποιους τρόπους κατασκευής της φιγούρας, ώστε να καταλήξει σε κάποιον εύκολο και κατάλληλο για τα παιδιά αυτής της ηλικίας. Μπορεί να ζητήσει βοήθεια από εθελοντές γονείς ή να επισκεφθεί με την τάξη κάποιον καραγκιοζοπαίχτη που θα τους δείξει έναν εύκολο τρόπο κατασκευής.

φιγούρες μεταξύ τους, γιατί έτσι νομίζουν ότι κάνουν τους άλλους να γελούν. Η πρακτική αυτή δυστυχώς υιοθετήθηκε από κάποιους καραγκιοζοπαίχτες σε βαθμό υπερβολικό με αποτέλεσμα τα παιδιά να ταυτίζουν το γέλιο στον Καραγκιόζη με το ξύλο. Μπορούμε να συζητήσουμε το θέμα μαζί τους, προβάλλοντας το ευφύες βίντεο του Συνηγόρου του Πολίτη κατά της σωματικής βίας:

<http://www.youtube.com/watch?v=rWq3n9oyVDc>.

3. Να ετοιμάσετε μια δική σας αφίσα για παράσταση Καραγκιόζη.

- Ετοιμάζουν την αφίσα τους. Αρχικά μελετούν άλλες αφίσες παιδικών παραστάσεων, π.χ. από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος <http://www.ntng.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=28>. Οι ομάδες μελετούν τις αφίσες, συζητούν για τα στοιχεία που θεωρούν απαραίτητα να υπάρχουν στη δική τους αφίσα και προτείνουν τρόπους κατασκευής της. Μπορεί κάθε ομάδα να φτιάξει μία διαφορετική αφίσα σε μεγάλο χαρτόνι, όμως οι πληροφορίες που θα δίνονται θα είναι κοινές σε όλες. Στο κάτω μέρος των αφισών θα γράψουν την ηλεκτρονική διεύθυνση της ιστοσελίδας της τάξης τους, όπου θα αναρτήσουν τη διαδικτυακή αφίσα τους. Ουσιαστικά θα φωτογραφίσουν μία από τις αφίσες που θα φτιάξουν, αυτή που όλη η τάξη θα ψηφίσει ως την καλύτερη, και ο εκπαιδευτικός θα δείξει σε όλους πώς μπορούν να την αναρτήσουν στην ιστοσελίδα τους.

- Κατασκευάζουν την πρόσκληση. Δεν είναι απαραίτητο αυτό να γίνει με κάποιο δύσκολο πρόγραμμα. Μπορούν τα παιδιά να γράψουν το κείμενό τους στον κειμενογράφο και να κάνουν απλή μορφοποίηση. Να επιλέξουν είδος και χρώμα γραμματοσειράς και να βάλουν πλαίσιο. Μπορούν να εκτυπώσουν την πρόσκληση σε χρωματιστό σκληρό χαρτονάκι και να τη διπλώσουν. Στο πρώτο φύλλο της πρόσκλησης ζωγραφίζουν σε μικρό μέγεθος κάποια φιγούρα ή τον μπερντέ του Καραγκιόζη.

- Ετοιμάζουν τη μουσική της παράστασης. Στο Θέατρο Σκιών με την είσοδο κάθε φιγούρας στη σκηνή ακούγεται μία χαρακτηριστική μουσική/τραγούδι.

Από τη σελίδα του Σπαθάρειου Μουσείου <http://www.karagiozismuseum.gr/> ακούμε τις μουσικές και τα τραγούδια. Σε συνεργασία με τον μουσικό του σχολείου τα παιδιά μελετούν τα διαφορετικά είδη των τραγουδιών και τα συνδέουν με την εποχή τους και την περιοχή της Ελλάδας από όπου προέρχονται. Μαθαίνουν για ποιο λόγο η κάθε φιγούρα αντιπροσωπεύεται με τη συγκεκριμένη μουσική. Αν υπάρχει η δυνατότητα, η μουσική της παράστασης μπορεί να παιχτεί ζωντανά από την ορχήστρα του σχολείου. Οι δύο εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τα παιδιά μπορούν να ετοιμάσουν και ένα ενημερωτικό φυλλάδιο, όπου θα εξηγούνται τα παραπάνω. Θα μπορούσε και ο γυμναστής να συμμετέχει στη δραστηριότητα, διδάσκοντας στα παιδιά πώς χορεύεται το καλαματιανό, το χασαποσέρβικο κ.λπ.

- Κάποιες στιγμές από την όλη δραστηριότητα, όπως από την κατασκευή των φιγούρων, τις πρόβες, την παρασκευή των κερασμάτων, καθώς και από την παράσταση μπορούν να βιντεοσκοπηθούν από τα παιδιά. Το παιδί που κάθε φορά θα βιντεοσκοπεί θα μιλάει και θα εξηγεί με λίγα λόγια όσα γίνονται. Όλα τα παιδιά θα πάρουν το dvd ενώ ένα μέρος της παράστασης μπορεί να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της τάξης και του σχολείου.

- Αν υπάρξει ενδιαφέρον από άλλες τάξεις του σχολείου για την κατασκευή των φιγούρων, η τάξη οργανώνει ένα σεμινάριο ή αναλαμβάνει να φτιάξει ένα μικρό κατατοπιστικό φυλλάδιο/βίντεο, όπου τα παιδιά θα παρουσιάζουν τα υλικά που χρειάζονται και θα εξηγούν αναλυτικά τον τρόπο κατασκευής. Το φυλλάδιο μοιράζεται στις άλλες τάξεις του σχολείου και το βίντεο μπορεί να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Γ' Δραστηριότητα

(Ενότητα: «Μια παράσταση στην πλατεία», 3^η Ενότητα, ΒΜ, σσ. 46-60 και ΤΕ σσ. 38-55)

11η-115η διδακτική ώρα

Ετοιμάζουν τα κεράσματα.

2. Η γάτα κι ο ποντικός φτιάχνουν γλυκά. Ποια υλικά βάζουν; Γράψε τις λέξεις και διάβασε. Θυμήσου να βάλεις τους τόνους.

 Ποιος θα φτιάξει το πιο γλυκό γλυκό; Η γάτα ή ο ποντικός;

Τα παιδιά συζητούν για το είδος του κεράσματος. Συνήθως τα παιδιά προτείνουν για κέρασμα γλυκά. Αυτό μπορεί να δώσει την αφορμή, για να συζητήσουμε για τη διατροφή. Σκοπός δεν είναι να κουράσουμε τα παιδιά με δυσκολονόητες πληροφορίες για τη διατροφή, αλλά να τα βοηθήσουμε να υιοθετήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες.

- Τα παιδιά συμπληρώνουν το ερωτηματολόγιο που μπορεί να εκτυπώσει ο εκπαιδευτικός από το βιωματικό σχολείο [Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Διατροφής](#). Συζητούν για τις ομάδες τροφών που παρουσιάζονται με απλά λόγια στη σελίδα [Το Α και Ω της σωστής διατροφής για τα παιδιά: LoveCooking.gr](#) και συγκρίνουν όσα πρέπει να τρώνε με όσα καταναλώνουν τα ίδια.

- Μπορούν να δουν και να συζητήσουν την πυραμίδα της διατροφής http://www.biomatiko.gr/LH2Uploads/ItemsContent/100/mediterranean_diet_food_w_ine_pyramid-copyGR_2%5B1%5D.gif και να την εκτυπώσουν για κάθε παιδί. Συζητούν για τη θέση που έχουν στη διατροφή τα γλυκά.

Με αφορμή τα κείμενα των δύο τελευταίων μαθημάτων της ενότητας ‘Ένα ζιζάνιο στη ζύμη’ και το ποίημα ‘Στο ζαχαροπλαστείο του Γλυκόσαυρου’, συζητάμε για τα γλυκά και τη ζάχαρη. Μαθαίνουν περισσότερα για τη ζάχαρη: την παραγωγή, την ιστορία της και τον τρόπο παρασκευής της (*Ζάχαρη - Βικιπαίδεια*). Τελικά μπορούν τα παιδιά να τρώνε γλυκά και έχουν δίκιο οι γονείς που τους τα απαγορεύουν; Με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού μαθαίνουν την αλήθεια διαβάζοντας αποσπάσματα από τις ιστοσελίδες: www.vita.gr - *Να δίνω γλυκά στο παιδί μου;*, *10 Μύθοι και Αλήθειες για τη ζάχαρη* | *Νέα Πρωία*.

- Επανεξετάζουν την απόφασή τους να φτιάξουν γλυκά κεράσματα για την παράσταση. Αποφασίζουν να αναζητήσουν μία συνταγή που θα είναι υγιεινή, εύκολη στην κατασκευή της (θα την ετοιμάσουν τα παιδιά στο σχολείο) και δεν θα έχει μεγάλο κόστος. Προτείνουμε στα παιδιά να ψάξουν αρχικά στο διαδίκτυο. Δεν λέμε από την αρχή πώς μπορούν να βρουν αυτό που ψάχνουν. Τα αφήνουμε να σκεφτούν ποιες λέξεις-κλειδιά θα πρέπει να γράψουν στη μηχανή αναζήτησης, π.χ. «γλυκά για παιδιά», «γλυκά χωρίς ζάχαρη», «υγιεινά γλυκά για παιδιά», κ.ο.κ. Τα αφήνουμε να πειραματιστούν και μετά τα βοηθάμε στην αναζήτησή τους. Οι ομάδες αντιγράφουν στο αρχείο τους 1-2 συνταγές που επέλεξαν, τις διαβάζουν στην ολομέλεια και η τάξη αποφασίζει ποια είναι η κατάλληλη.

- Πολύ πιθανόν οι συνταγές να μην ικανοποιήσουν την τάξη και να αποφασίσουν να ζητήσουν βοήθεια από γονείς. Στην περίπτωση αυτή τα παιδιά γράφουν τη συνταγή στο σπίτι (υλικά και εκτέλεση) και την παρουσιάζουν την άλλη μέρα στην τάξη. Όσοι γονείς έχουν τη δυνατότητα, στέλνουν τη συνταγή τους με e-mail. Αν μαζευτούν αρκετές υγιεινές συνταγές, τα παιδιά τις εκτυπώνουν και τις δένουν σε βιβλιαράκι που μοιράζεται σε όλα τα παιδιά με οδηγίες προς τους γονείς για την υγιεινή διατροφή των παιδιών.

- Τα παιδιά γράφουν συνταγές εντελώς φανταστικές. Σε αυτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν υλικά, όπως: *αφράτα σύννεφα, πέταλα λουλουδιών που πλύθηκαν με*

νερό της βροχής, ... κ.ο.κ. Θα πρέπει να σκεφτούν ένα παραμυθένιο όνομα για τη συνταγή τους, που θα πρέπει να είναι γλυκιά αλλά να μην έχει μέσα ζάχαρη.

Με αφορμή τη γνωστή πείνα του Καραγκιόζη και τη δραστηριότητα για την κατασκευή κερασμάτων, μπορούμε να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά για το θέμα του υποσιτισμού, που πλήττει κυρίως τα μικρά παιδιά. Το θέμα αυτό είναι από μόνο του αρκετά δύσκολο και θα πρέπει να το προσεγγίσουμε με ευαισθησία μεν, αλλά χωρίς να το δραματοποιήσουμε. Διακριτικότητα χρειάζεται επιπλέον, γιατί το πρόβλημα αυτό δεν το συναντάμε σήμερα μόνο στις «παραδοσιακές» φτωχές χώρες. Οι εικόνες και τα βίντεο στο διαδίκτυο δεν προσφέρονται για την ηλικία τους. Με το παρακάτω τραγούδι, ωστόσο, μας δίνεται η δυνατότητα να προσεγγίσουμε το θέμα με περισσότερο «ανάλαφρο» τρόπο.

- Οι μικροί μάγειροι/ζαχαροπλάστες μπορούν να ακούσουν το τραγούδι και να δουν στον προτζέκτορα το βιντεάκι «Ο μάγειρας» από τον Μάριο Φραγκούλη, τον Μαμαλάκη και ... τον Καραγκιόζη [ΜΑΓΕΙΡΑΣ - ΜΑΡΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ - ΗΛΙΑΣ ΜΑΜΑΛΑΚΗΣ - YouTube](#).

- Αφού ακούσουν και δούνε το βίντεο στον προτζέκτορα 2-3 φορές, αντιγράφουν τους στίχους στο αρχείο τους. Τα παιδιά τώρα ακούνε το τραγούδι και ταυτόχρονα διαβάζουν τους στίχους. Έπειτα δουλεύουν στην ομάδα τους το φύλλο εργασίας.

Φύλλο Εργασίας

Ερωτήσεις:

- Ποιος είναι ο μάγειρας και για ποιον μαγειρεύει; Γιατί;
- Από πού θα πάρει τα υλικά που χρειάζεται;
- Ποια είναι αυτά; (Ο εκπαιδευτικός δείχνει πώς μπορούν να τα υπογραμμίσουν με έντονο χρώμα.)

- Εκτός από τα υλικά τι άλλο θα χρειαστεί;
- Υπογραμμίστε τα σκεύη με άλλο χρώμα. Τώρα είναι έτοιμος να μαγειρέψει ή χρειάζεται κάτι ακόμα; Τι και από ποιον το παίρνει;
- Πώς καταλαβαίνεις τη φράση «...με το ζόρι»;
- Γιατί ο μάγειρας θέλει να γίνει Τσελεμεντές; Ποιος είναι αυτός; Πού θα αναζητούσες πληροφορίες για αυτόν; Πώς;
- Στο φαγοπότι ποιος θα πάει «πρώτος και καλύτερος»; Γιατί;
- Εσείς θα πάτε; Τι σας ζητάει ο μάγειρας να φέρετε μαζί σας;

Ασκήσεις:

Μπορείτε να ξεχωρίσετε τα υλικά (ουσιαστικά) σε αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα;
Χρησιμοποιείστε διαφορετικό χρώμα για κάθε κατηγορία.

Αντιγράψτε τις λέξεις κάθε κατηγορίας σε μία στήλη (ο εκπαιδευτικός δείχνει πώς μπορεί να γίνει αυτό) και γράψτε δίπλα σε κάθε λέξη τον ενικό αριθμό.

Γράψτε μια λίστα με τα παραμύθια, από τα οποία ο μάγειρας πήρε υλικά ή σκεύη για να μαγειρέψει.

Από ποια παραμύθια θα παίρνατε εσείς κι άλλα υλικά;

Από ποια παραμύθια θα παίρνατε ρούχα για να ντύσετε τα παιδιά;

Γράψε τους τίτλους των παραμυθιών και τα ρούχα/υφάσματα/παπούτσια που θα παίρνατε από το καθένα. Ποιο θα ήταν τότε το επάγγελμά σας;

Άλλες εκδοχές

Η δραστηριότητα με τη μορφή σεναρίου μπορεί να εφαρμοστεί όμως και ανεξάρτητα από το σχολικό βιβλίο, για παράδειγμα στο τέλος της χρονιάς, όπου οι μαθητές θα έχουν μεγαλύτερη άνεση με τον γραπτό λόγο και τη χρήση των ΤΠΕ. Η παράσταση Καραγκιόζη τότε μπορεί να ενσωματωθεί στη γιορτή λήξης.

Ε. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι στην τρίτη ενότητα του σχολικού βιβλίου τα παιδιά ακόμα μαθαίνουν τα γράμματα της αλφαβήτας. Αρκετά παιδιά, επομένως, δεν θα μπορούν να διαβάσουν και να γράψουν με άνεση. Δεν είναι ακόμα εξοικειωμένα ούτε με το γράψιμο στον κειμενογράφο. Για αυτό και οι εργασίες της δραστηριότητας έχουν προσαρμοστεί στο επίπεδο των παιδιών. Τα «κείμενα» που καλούνται να γράψουν είναι μικρά και εύκολα. Η εξοικείωση με τον υπολογιστή γίνεται αργά και ξεχωριστά για κάθε ομάδα. Τα πληροφοριακά κείμενα διαβάζονται από τον εκπαιδευτικό ενώ προτείνονται αρκετές προφορικές εργασίες.